

Sådan vasker du frimærker af

Af Charlotte Stryhn
og Torben Lethrabort

Som ny frimærkesamler er der mange ting, som man ikke rigtig ved og har svært ved at finde ordentlige svar på. Måske har far og mor sagt, at man kan dampe frimærker af breve ved at holde dem over kogende vand. Det kan man også godt, men der findes en nemmere og mere sikker måde.

Når du får en bunke frimærker, så sidder de ofte på et stykke papir, nemlig et stykke af den kuvert, som de har siddet på. Når frimærkerne skal af papiret, siger man, at de skal "vaskes af".

Men før du kan vaske frimærkerne af, så skal du sortere dem.

Frimærker der mangler takker, eller er gået i stykker, smider du ud med det samme.

Så skal du kigge på hvilken farve papir frimærkerne sidder på. Har papiret en kraftig farve, fx rødt, grønt eller blåt, så skal de vaskes for sig selv – aldrig sammen med de andre. Farven smitter nemlig af på de andre frimærker, og så er de ikke længere noget værd.

Vær opmærksom på, at nogle lande laver selvklæbende frimærker der ikke er til at vaske af. Er du i tvivl, så prøv først at vaske et frimærke af. Går frimærket ikke af papiret, så er der ikke andet at gøre, end at klippe papiret tæt til takkerne hele

vejen rundt. Men pas på du ikke klipper ind i takkerne!

De danske selvklæbende frimærker er rimeligt nemme at vaske af.

Får du fat i et flot brev eller postkort, hvor der er f.eks. et motiv i stemplet og det er tydeligt, så gem hele brevet eller postkortet. Det kan også være, et brev der er sendt med flere forskellige stempler på, der er sjovt at gemme.

Sådan gør du:

1

1. Du skal finde et bord, hvor der er masser af plads, og hvor det ikke gør noget, at du spilder vand. Tag en plastikbakke eller skål og fyld den halvt op med lunkent vand, du kan putte en lille smule salt i vandet, det hjælper med at opløse limen.

2

2. Så lægger du frimærkerne ned i vandet i et lag, så de alle sammen er godt dækket med vand. Vask kun lidt af gangen. Efter ca. 5-10 min. begynder papiret at løsne sig fra frimærkerne. Papiret skal gå af helt af sig selv, hvis du trækker et frimærke af, som sidder lidt fast, så kan det nemt gå i stykker.

3

3. Når frimærket er faldet af, kan der godt sidde lidt lim tilbage på bagsiden, det kan du ligeså forsigtigt gnide af med dine fingre, men pas på – du må ikke gnide for hårdt. Når frimærkerne er vasket af, tager du dem op af vandet med din pincet. De våde frimærker er meget skrøbelige, så pas på, at du ikke stikker hul i dem med pincetten.

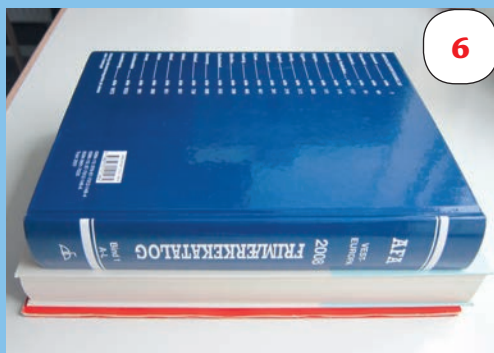
4

4. Så ligger du frimærkerne på en gammel avis, først med bagsiden op. Læg dem herefter på en helt tør avis med motivsiden op. Brug en 8-14 dage gammel avis, hvor tryksværten er tør, så den ikke smitter af på frimærkerne.

5

5. Frimærkerne flyttes nu til en tørrebog. Du kan købe specielle tørrebøger hos din boghandler, men gamle aviser eller en telefonbog kan sagtens bruges.

6

6. Læg til sidst nogle tunge bøger ovenpå. Lad frimærkerne ligge sådan indtil næste dag, til de er helt tørre og kan sættes i samlingen. Hvis du vil vaske flere frimærker, så husk at skifte vandet imellem hver vask.

Vask af selvklæbende frimærker

Af Torben Lethrabort

Siden Danmark og de fleste af verdens øvrige postvæsener er begyndt at trykke deres frimærker på selvklæbende papir, har der været store problemer

for frimærkesamlerne, med at vaske frimærkerne af papiret.

Der er verden over meget stor forskel på den lim som er anvendt og papirkvaliteten er også forskellig. Postvæsener og papirleverandører har eksperimenteret sig frem, så det svinger også meget inden for

hvert land. Nogle landes selvklæbende frimærker er umulige at få af papiret, så her er det bedst simpelthen at klippe papiret helt tæt, ca. 1 mm hele vejen rundt, og lade det papiret blive siddende. Så risikerer man ikke at ødelægge frimærket.

Generelt er de danske selvklæbende frimærker forholdsvis nemme at vaske af, men det gælder ikke frankeringsmærkerne, som kan være vanskelige at vaske af.

I DFT nr. 3 efterlyste jeg læsernes erfaringer med vask af selvklæbende frimærker. Der er kommet nogle få kommentarer og indlæg. To af dem bringes her til inspiration:

Jørn M. Pedersen, Vildbjerg, er kommet med dette indlæg:

Det samleområde jeg har gjort mest ud af de senere år omfatter alle europæiske dagligmærker, så jeg har noget erfaring indenfor området.

Først vil jeg medgive at danske, norske og svenske selvklæbende frimærker sjældent giver problemer. Man skal blot være omhyggelig med at få også takkerne til at slippe rigtigt.

Dog er de danske automatmærker/franekeringsmærker lidt besværlige afhængig af kvaliteten af det papir mærkerne er fæstnet på. Hvis papiret er for løst kan det være meget svært, men i de tilfælde hjælper det at "vaske" mærke og papir i husholdningssprit. Spritten gør i mange tilfælde papiret mere stift så det bliver mere holdbart.

I alle tilfælde skal der bruges meget varmt vand og tålmodighed. Dette kan så give et andet

problem. I hvert fald noget af den sværte, som Post Danmark bruger i deres maskiner, vaskes næsten væk, hvis vandet er for varmt.

De tyske har jeg heller ikke haft problemer med.

De franske var også nemme i den første tid, men allersenest er jeg stødt på nogle franske dagligmærker, som indtil nu har undgået at løse sig trods mine mange forsøg. Forsøgene har blandt andet omfattet vask i sprit, cellulosefortynder og benzin. Det er værd at bemærke at ingen af disse forsøg har været vellykkede, men det er vel også en hjælp at vide det. Jeg har også overvejet at prøve med acetone.

Blandt italienske mærker findes disse, som det næsten aldrig er lykkedes at vaske limen af. Metoden med sprit, som nævnt ovenfor, kan ofte få frimærket af papiret, men limen sidder der stadig. Sådanne mærker monterer jeg med restlimen på et stykke klart plast, før jeg sætter det i samlingen. Denne metode må også kunne bruges til andre mærker, der måtte dukke op med dette problem.

Hollandske mærker har heller ikke været et problem til nu, men jeg har en mistanke om, at der her er ved at ske ændringer.

De engelske mærker udgør et særligt problem. De nyeste dagligmærker er forsynet med en ny lim og desuden er de forsynet

med udstansninger, der meget nemt falder af ved vask.

Det var de erfaringer, jeg har, med vask af selvklæbende frimærker.

Bent i Broager har sendt dette bidrag:

Jeg bruger selv den her mulighed, når de selvklæbende mærker skal vaskes af.

Brug to opvaskebaljer, i den første håndvarmt vand med sulfon - uden parfume (f.eks. Neutral eller Mini Risk) - så meget, at afklip selv skilles ad og synker til bunds. Efter ca. 30 sek. kan de første piller af papir, og afsmitning fra kuglepen under limen klares ved, at limen gnides af mærkets bagside. I den anden noget koldere vand, og her smides de vaskede frimærker over i efterhånden. Sørg for at al limen er kommet af mærkerne. Man kan forsigtigt gnide bagsiden af mærkerne mod siden af opvaskebaljen under vandoverfladen. En ny håndfuld i den første balje, mens de næste lægges til tørre enkeltvis med bagsiden op på foldede avissider, som er mindst 1 måned gamle (eller tørrebøger). Læg skiftevis en våd og en tør avisside i lag, og når der er en god stak, lægges alle mærkerne over på helt tørre avissider med billedsiden opad. Denne stak lægges så i kraftigt pres et par timer, og så lægges mærkerne hurtigt i plasticlommer. Dagen efter er de helt tørre mærker klar til videre sortering.

Kan de selvklæbende mærker ikke fjernes - bl.a. nogle norske (AFA nr. 1625 som eksempel) - så lægges afklippet i rensed benzin med bagsiden opad i en lille skål/ tallerken til formålet. Når klippet er gennemblødt af benzinen, så fjernes mærket og lægges med bagsiden opad på en avisside. Når der så er „vasket“ f.eks. 10 mærker, så gnides bagsiden ind i rigeligt talkum - så meget, at mærkerne ikke klæber mere.

Så vaskes de i normalt vand, så al overskydende talkum forsvinder. Det er nu mærker med en pæn, ren bagside - og forside for den sags skyld.

Mere Frimærkevask

Vi har modtaget dette indlæg som supplement til artiklerne om frimærkevask i sidste nr. af DFT.

Jeg har læst om frimærkevask i DFT nr. 5 2014 og mindes gamle dag i 1950'erne, hvor jeg hjalp en kammerat med at vaske frimærker i en stor balje med vand og efterfølgende lagde frimærkerne på gamle aviser til tørring. Mine forældre havde en skotjæsæske med gamle breve og postkort, som jeg fandt nede i kokskælderen, hvor jeg skulle gøre rent og rydde op. Dum/uvinderne som jeg var rev jeg hjørnerne af brevene og postkortene og skulle selvfølgelig også prøve at vaske frimærkerne af papiret ligesom hos min kammerat. Jeg har tit drømt om den "forbrydelse" der blev begået dér i 50'erne og den historie som jeg ødelagde.

Det jeg gerne vil fortælle om er min måde at vaske frimærker på. Jeg bruger 18 telefonbøger i A-4 størrelse, 3 glatstrøgne viskestykker, 1 træbakke, 2 marmelade-bægre, 1 plast-skål med huller og 1 plastskål stor nok til at rumme plastskålen med huller. Jeg bruger også 3 stk. stift pap glatte i A-4 størrelse samt 4 stk. A-4 papir og en fladnæbbet pincet.

Fremgangsmåden er som så
Jeg vasker ca. 60 store frimærker eller ca. 100 små hver dag.

1) Jeg sorterer frimærkerne efter flour eller non-flour. 2) Jeg sorterer frimærkerne med bagsiden op således at farvet papir, oliven riflet papir og lignende vaskes for sig i alm. koldt vand i et lille plastbæger. Resten vaskes i den skål med huller som sættes i den større skål. Efter ca. to timer trækkes frimærkerne

af papiret og lægges i et marmelade-plast-bæger med vand. Jeg hælder vandet af marmelade-plast-bægeret og fylder $\frac{3}{4}$ op med lunken vand fra vandhanen og lægger låg over. Her står det til dagen efter.

Skulle der være nogle misfarvninger på frimærkerne bruger jeg nr. 2 marmelade-plast-bægeret og lægger de misfarvede frimærker derned og drysser vaskepulver "som jeg bruger i min vaskemaskine" hen over frimærkerne så de lige er dækket og fylder lunken vand $\frac{1}{2}$ op i bægeret og lader det stå til dagen efter. Så en misfarvningerne som regel vasket af. Selv meget gamle misfarvninger kan med held vaskes væk med vaskepulver og lunken vand. Prøv med defekte frimærker først så den rigtige dosering bruges. Jeg har nogle gange kommet for meget vaskepulver i så farven på frimærket forsvandt. Det efterlader et stykke hvidt papir med takker på.

I vaskeperioden gentages fremgangsmåden dagligt. Dagen efter lægges de våde frimærker på et glatstrøget viskestykke foldet 2 gange - jeg åbner det så det kun er foldet en gang. Jeg stænker den ene halvdel som frimærkerne skal lægges på med løs hånd og placerer frimærkerne efter størrelse så de fylder halvdelen bedst muligt. Når halvdelen er fyldt lukker jeg den anden over og stryger med let hånd over den lukkede halvdel.

Jeg flytter viskestykket hen til træbakken, hvor der ligger et andet TØRT glatstrøget viskestykke, som er foldet 2 gange. Jeg åbner det tørre viskestykke og det våde viskestykke med frimærkerne inden i og bruger den fladnæbde pincet til at flytte frimærkerne fra det våde viskestyk-

ke over på det tørre viskestykke "altid med billedsiden ned af". Når det tørre viskestykke er fyldt med frimærker lukkes det med forsigtighed og stryges med løs hånd. Næste lag lægges på det tørre viskestykke og lukkes med nr. 2 glatstrøget viskestykke og stryges igen med løs hånd. Træbakken stilles et sted hvor ingen kan skubbe det ned på gulvet. Træbakken står til dagen efter.

Jeg har nu 2 ting i gang. En vaskning og en tørring. En dag til hver ting. Dagen efter tørringen lægger jeg 1 stk. stift pap ud på bordet. Oven på pappet lægges 1 stk. A-4 papir hvorpå jeg lægger så mange tørrede frimærker med billedsiden op som muligt. Når A-4 papiret er fyldt lægger jeg nr. 2 A-4 papir forsigtigt oven på uden at flytte frimærkerne undere. Oven på lægges nr. 2 pap som i princippet forsejler nederste lag frimærker, der ligger mellem to A-4 papirer. Fremgangsmåden gentages med næste lag således at der i alt er 3 stk. stift pap med 2 lag frimærker, der hver ligger mellem 2 A-4 papirer.

Nu skal jeg bruge en presse af 18 telefonbøger. Et sted hvor det ikke ligger i vejen for nogen placerer jeg en telefonbog. Oven på telefonbogen placerer jeg de 3 stykker pap med frimærkerne inden i. Forsigtig lægges en telefonbog ovenpå pappet og igen en telefonbog indtil alle 17 telefonbøger ligger som en presse ovenpå papstykkerne med frimærkerne inden i. Her ligger frimærkerne i pressen til dagen efter.

Dagen efter igen tømmes papstykkerne med A-4 papiret for frimærker. Frimærkerne lægges i kuverter til de skal placeres i indstiksbøger. Jeg har nu 3 ting

i gang. Først vaskning så tørring og til sidst presning.

Selvklæbende frimærker

Alt omtalt her gælder for frimærker der IKKE er selvklæbende. De selvklæbende frimærker vaskes lidt anderledes. Jeg har med held vasket *frankeringsmærker* i lunken vand tilsat et skvat flydende sæbe, som jeg bruger, når jeg tager karbad. Efter et stykke tid kan jeg åbne et lille hjørne af frankeringsmærket og

trække mærket af papiret, hvor limen sidder tilbage. Nogle gange bruger jeg en tør filtklud til forsigtigt at trække overskydende lim af med. Jeg placerer frankeringsmærket på en hård våd og glat overflade med billedsiden ned og bruger filtkluden til at trække limen af med – forsigtigt.

Samme fremgangsmåde bruges til de *selvklæbende frimærker*, som er noget nemmere at trække af papiret. Jeg bruger sommetider koldt vand fra hanen tilsat et

skvat flydende sæbe. Andre gange bruger jeg vandet fra badekarret, der jo allerede er tilsat sæbe. Vandet fra badekarret virker upåklageligt på de selvklæbende frimærker.

Resten af processen er den samme som ikke-selvklæbende frimærker.

*Med venlig hilsen
Leif Pedersen, medlem af
Elsted-Lystrup Frimærkeklub*

Nye danske selvklæbende mærker – mulighed for at fjerne papiret

Redaktionen har modtaget nedenstående indlæg, der kan være en løsning på problemet med, at man ikke kan afvaske de nyeste selvklæbende frimærker udgivet af PostNord.

Skulle der være læsere der har gjort sig lignende erfaringer, hør jeg gerne herom.

TL

Her er fremgangsmåden for vask af nye selvklæbende mærker.

Billede 1: Et af de nyeste selvklæbende frimærker på klip.

Billede 2 viser, at klippet skal være lidt mindre end den her sorte vandmærkesøger.

Billede 3: Renset benzín og talkum indgår i opskriften.

Billede 4: Klippet er lagt i en lille smule benzín - Når klippet er gennemvædet, så pilles mærket forsigtigt af.

Billede 5: Mærket lægges med bagsiden opad på f.eks. her en gammel gulvklud og en lille smule talkum drysses på.

Billede 6: Når al benzinen er væk, så grides bagsiden med en smule talkum - så meget, at mærket ikke længere er selvklæbende.

Som det sidste kan alt overskydende talkum fjernes med normal vask i vand.

Mærket lægges i tørrebog/telefonbog og presses.

Billede 7: Her ses det færdige resultat.

Mvh. Bent i Broager

PS: Pas på med benzinen, som er brandfarlig og sundhedsskadelig!